

Bilateralni Okrugli sto o medijaciji u BiH i Srbiji
17-19 oktobar 2007. godine
Beograd, Srbija

Ljiljana Stajić, advokat - medijator

Nikole Tesle br: 1, 78000 Banja Luka

Tel/fax:051 215 901, Mob: 065 613 577

E-mail: adv-lj.stajic@blic.net

MEDIJACIJA IZ PERSPEKTIVE ADVOKATA

Bosna i Hercegovina se daleko ranije srela i upoznala sa postupkom medijacije, prije nego što je medijacija kao jedan od načina rješavanja sporova dobila svoj zakonski okvir. Prije svih, za to su zaslužni predstavnici Kanadskog instituta za rješavanje sukoba (CICR) koji je finansirala Kanadska agencija za međunarodni razvoj (CIDA), pružajući odgovarajuću pomoć prilikom edukacije prvih medijatora u Bosni i Hercegovini, te Udruženja medijatora u BiH koje su formirali polaznici ovih edukativnih programa 2002. godine.

Put do konačnog prihvatanja medijacije kao načina rješavanja sporova, posmatran sa aspekta advokata, imao je više svojih faza. Početno neprihvatanje medijacije kao načina rješavanja sporova bilo je motivisano mišljenjem da uvođenje takvog načina rada ugrožava profesiju advokata, te da će se posao i angažman advokata u pravnim poslovima bitno smanjiti.

Kroz pilot projekat, koji je uveden u Osnovnom sudu u Banja Luci i Općinskom sudu u Sarajevu, pa i uz svojevrstan angažman osoba koje su bili pioniri ovog posla u Bosni i Hercegovini, medijacija dobila i svoj zakonski okvir. Bazi zakon bio je Zakon o parničnom postupku u BiH, FBiH, RS i Brčko Disktriktu, a u kojem je već bila predviđena medijacija kao način rješavanja sporova.

Nakon toga, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine donijela je 29.06.2004. godine posebni Zakon o postupku medijacije u BiH, a 28.07.2005.godine i Zakon o prenošenju poslova medijacije na udruženje medijatora. Pored ovih, ključnih Zakona, donesen je čitav niz pravilnika: Pravilnik o registru medijatora, Pravilnik o listi medijatora, Pravilnik o upućivanju na medijaciju, Pravilnik o odgovornosti medijatora za štetu pričinjenu u toku obavljanja poslova medijacije, Pravilnik o disciplinskoj odgovornosti medijatora i Pravilnik o programu obuke za medijatora, kao i Kodeks medijatorske etike, a svi su objavljeni u Službenom glasniku BiH br: 21/06.

Šira javnost i advokati su se na taj način upoznali sa postupkom medijacije. S obzirom da je medijacija predviđena i u Zakonu o krivičnom postupku BiH, Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine, u dijelu u kojem se govori o imovinsko - pravnom zahtjevu, zatim u Zakonu o prekršajima BiH, te u Zakonu o izvršnom postupku u BiH, FBiH i RS, pa i mnogim drugim zakonima, dijapazon djelovanja advokata je znatno proširen.

Zakonom o medijaciji omogućeno je „dobijanje“ izvršnog naslova na brz i efikasan način, što je prije svega interes u privrednim sporovima gdje su dugotrajnim parnicama „blokirana“ znatna novčana sredstva. Cijenim da je u ovakvim slučajevima primarni angažman advokata da upozna klijenata šta im donosi zaključeni Sporazum o medijaciji, odnosno da im ukaže na mnogo veće mogućnosti dogovaranja o načinima na koje obaveza može da se ispuni u odnosu na sudski postupak koji je formalniji i krući.

Posebno bih naglasila da smatram da je advokat obavezan upoznati svog klijenta sa mogućnošću da se određeni spor može riješiti i u postupku medijacije, jer se u protivnom, ukoliko bi se nastavio dalji sudski postupak koji će za klijenta da proizvede dodatne troškove, postavlja pitanje i etičke i profesionalne odgovornosti advokata. U svojoj praksi, u svim postupcima gdje je to moguće, uvijek upoznam klijenta i sa ovom mogućnošću. Ukoliko je postupak već pokrenut – predata tužba sudu, čak i tada treba upoznati klijenta da, ako je saglasan, a dobije se saglasnost i druge strane, spor može da se riješi i u postupku medijacije.

Advokat će brzim načinom rješavanja spora svoga klijenta dobiti epitet efikasnog advokata, koji brzo i pouzdano rješava spor ugovornih strana. Ovakav marketing mu može samo koristiti, a rezultat su nove stranke. Neophodno je napomenuti da, pored sporova koji su pogodni za medijaciju, uvijek ima i onih sporova u kojima su advokati „neprikosnoveni“, zatim je evidentan ogroman priliv novih predmeta kao i starih predmeta koji se i pored pravosudne reforme ne mogu rješavati brzinom koju bi stranke željele, te zbog svega navedenog smatram da medijacija kao jedan od načina rješavanja sporova ne ugrožava advokatsku profesiju, već, naprotiv, pored postojećih otvara nove mogućnosti za angažovanje advokata kao punomoćnika i u postupku medijacije.

Mogućnost angažovanja advokata u postupku medijacije vidim prije svega kao „novi“ posao za advokate, jer advokati sada mogu da zastupaju klijente radi rješavanja njihovih sporova putem medijacije i prije pokretanja sudskog postupka, dok se njihov dosadašnji angažman prije svega očitovao samo u fazi već pokrenutog sudskog postupka. Praktično gledano, klijent je tražio advokata da podnese tužbu i da ga zastupa u sudskom postupku, koji traje dosta dugo, a sada bi ga tražio da ga zastupa u postupku medijacije, prije podnošenja tužbe, da svoje odnose sa drugom stranom uredi putem sporazuma. Ukoliko ipak ne bi došlo do postizanja sporazuma, uvijek i u svakom slučaju ostaje mogućnost da se pokrene tužba i vodi uobičajeni sudski postupak. Pošto su odnosi između advokata i klijenta već dogovoreni radi zastupanja u postupku medijacije, logično je pretpostaviti da će isti advokat nastaviti voditi i dalji sudski postupak. Razlozi leže u činjenici da se u fazi sporazuma advokat već „nametnuo“ kao osoba od povjerenja, pa ako druga strana i ne prihvati sporazum, on sa već potpisanim punomoći nastavlja dalji postupak već poznatog slučaja i klijenta.

Smatram da bi „edukovanje“ građanstva o prednostima medijacije putem različitih medija: štampa (prigodan tekst i uspješan primjer), radio (intervju, džingl), televizija (spot, vizuelni ili tekstualni), internet (isticanje u sklopu postojećih prezentacija), bitno uticalo na građanstvo i omogućilo veće angažovanje advokata. Jeftinije i brže su ključne riječi za rješavanje sporova putem medijacije, što bi predstavljalo veoma stimulativan faktor u prilično iscrpljenom ekonomskom okruženju i građani bi tražili da ih zastupaju advokati koji bi spor sa drugom stranom pokušali riješiti na takav način.

Ne manje bitna činjenica je da Zakon o postupku medijacije u Bosni i Hercegovini, u članu 29. daje mogućnost, ukoliko se stranke slože, da u postupku medijacije kao medijator može učestvovati i advokat jedne od stranaka. Posebno želim naglasiti mogućnost, koju Zakon o postupku medijacije dopušta, da nakon obavljene obuke za medijatora, pored advokatskog, advokati obavljaju i posao medijatora jer ne postoji sukob interesa. Na ovaj način advokat proširuje svoju djelatnost, postaje prepoznatljiv zbog svojih posebnih sposobnosti, a i to u krajnjem opet znači – dobijanje novih klijenata.

Udruženju medijatora Bosne i Hercegovine, kao jednom od rijetkih udruženja koje funkcioniše na državnom nivou, predstoji veliki posao da se putem advokatskih komora entiteta, privrednih komora, sudova i građanstva upozna što širi krug ljudi o prednostima medijacije.

Možda se lingvisti neće složiti, ali spor (neslaganje) i sporazum (slaganje), po meni imaju isti korijen riječi – spor, ali na nama svima, i advokatima i sudijama i medijatorima, leži teret da spor transformišemo u sporazum.

Ljiljana Stajić, advokat i medijator